

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Chełmie**

**INFORMACJA
O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO MIASTA CHEŁM
ZA 2020 ROK**

Chełm, dnia 26 lutego 2021 r.

INFORMACJA

o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Chełm za 2020 rok

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie działając w oparciu o ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 59 z późn. zm.) prowadził działalność kontrolną, badawczą, opiniodawczą i profilaktyczną w ramach szeroko pojętej promocji zdrowia oraz zadań określonych w Narodowym Programie Zdrowia. Realizując powyższe zadania inspekcja sanitarna powiatu chełmskiego przedstawia w niniejszej informacji ocenę:

- sytuacji epidemiologicznej,
- warunków zdrowotnych środowiska bytowania człowieka (komunalne, żywieniowe, środowiska pracy, nauczania i wychowania),
- działalności opiniodawczej i kontrolnej nadzoru zapobiegawczego,
- działalności w zakresie edukacji zdrowotnej społeczeństwa.

I. Ocena sytuacji epidemiologicznej

Marzec 2020r. był początkiem rozwoju epidemii COVID-19 na terenie miasta Chełm. Sytuację epidemiologiczną w zakresie pozostałych chorób zakaźnych w mieście Chełm można ocenić jako stabilną. W 2020 roku nie odnotowano zachorowań na: dur brzuszny, błonicę, krztusiec, różyczkę, odrę, EPEC, czerwonkę, tężec, brucelozę, listeriozę, toksoplazmozę, wzw typu A, włośnicę, AIDS, rzeżączkę, chlamydiozy, inwazyjną chorobę meningokokową, pneumokokową i haemophilus influenzae, świnkę, wzw typu B, płonicę.

Mniej było kontaktów ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę skutkujących podjęciem decyzji o szczepieniu. Mniej zarejestrowano zachorowań na boreliozę, salmonelozę, różę, ospę wietrzną, wzw typu C, gruźlicę. Odnotowano pojedyncze zachorowania na krztusiec oraz dwa przypadki posocznicy wywołanej przez *Sterptococcus pneumoniae*.

Tabela 1. Liczba zachorowań oraz wskaźniki zapadalności.

Lp.	Nazwa jednostki chorobowej	2020r.		2019r.	
		zach.	zap.	zach.	zap.
1.	COVID-19	2256	3663,1	0	0
2.	Salmoneloza	10	16,2	49	78,6
3.	Bakteryjne zakażenia jelitowe	23	37,3	53	85,0
4.	Wirusowe zakażenia jelitowe	13	21,1	111	178,1
5.	Biegunki	36	58,5	107	171,7
6.	Róża	4	6,5	21	33,7
7.	Płonica	0	0	15	24,1
8.	Borelioza	49	79,6	80	128,3
9.	Ospa wietrzna	133	215,9	228	365,8
10.	Różyczka	0	0	0	0
11.	Świnka	0	0	2	3,2
12.	WZW typu B	0	0	2	3,2

13.	WZW typu C	2	3,2	11	17,6
14.	Gruźlica	5	8,1	11	17,6
15.	Nowo wykryte zakażenia HIV	0	0	0	0
16.	Narażenie na wściekliznę – podjęcie szczepienia	7	11,4	16	25,7

W 2020r. w mieście Chełm odnotowano 2256 przypadków COVID-19, potwierdzonych badaniem w kierunku SARS-CoV-2.

Na poniższym wykresie pokazano dynamikę zachorowań na COVID-19 w 2020r. w m. Chełm.

Wykres nr 1. Sezonowość zachorowań na COVID-19 w m. Chełm w 2020r.

Pierwsze przypadki zachorowań COVID-19 w mieście Chełm odnotowano w marcu 2020r. Zanotowano wówczas 5 przypadków zakażeń SARS-CoV-2. W kolejnych miesiącach sytuacja była stabilna (rejestrowano od 0-5 przypadków miesięcznie). Od października 2020r. nastąpił dynamiczny wzrost zachorowań. Pierwszy wzrost zanotowano w pierwszej połowie października 2020r. – zachorowało wówczas 103 osoby, w drugiej połowie października 243 osoby uległy zakażeniu SARS-CoV-2. Szczyt zachorowań odnotowano w listopadzie, zachorowało wówczas 1071 osób. W kolejnym miesiącu odnotowano niewielki spadek zachorowań – 820 przypadków.

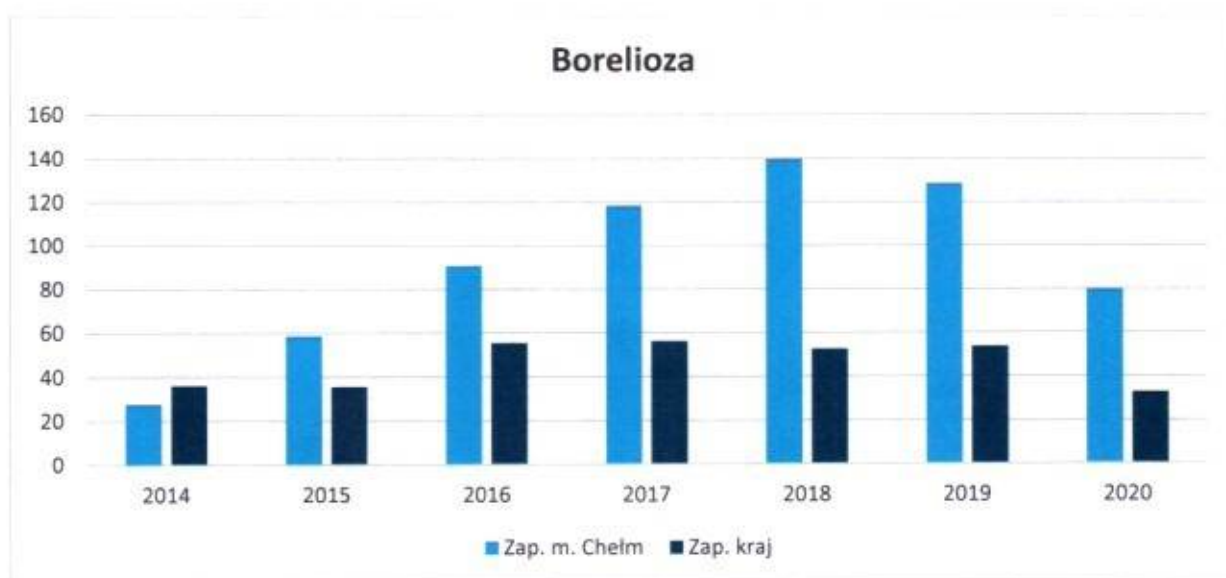
Wykres nr 2. Zachorowalność na COVID-19 w 2020r. w m. Chełm wg wieku

Z analizy wykresu wynika, że najczęściej chorych zdiagnozowano w grupie wiekowej 41-60 lat. Najmniej zachorowań COVID-19 wystąpiło w przedziale wiekowym 0-10 lat (1,5%), 11-20 lat (2,5%).

Na terenie miasta Chełm wystąpiło kilka ognisk epidemicznych m.in. w: Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym (wystąpiły 322 zachorowania), SP ZOZ Stacji Ratownictwa Medycznego w Chełmie, Komendzie Miejskiej Policji w Chełmie oraz Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Chełmie, a także w 7 placówkach oświatowych i aptece. Kwarantanną objęto ogółem 6501 osób, a nadzorem epidemiologicznym 1326 osób.

Na terenie miasta Chełm w 2020r zanotowano 54 zgony z powodu choroby zakaźnej, w tym 52 z powodu COVID-19 (U07.1). Zgony z powodu COVID-19 wystąpiły głównie u osób powyżej 75 lat - 54%, oraz osób w przedziale wiekowym 65-74 lat – 31%. Hospitalizowano 188 osób, głównie w wieku powyżej 75 r.ż., oraz w przedziale wiekowym 65-74 lat.

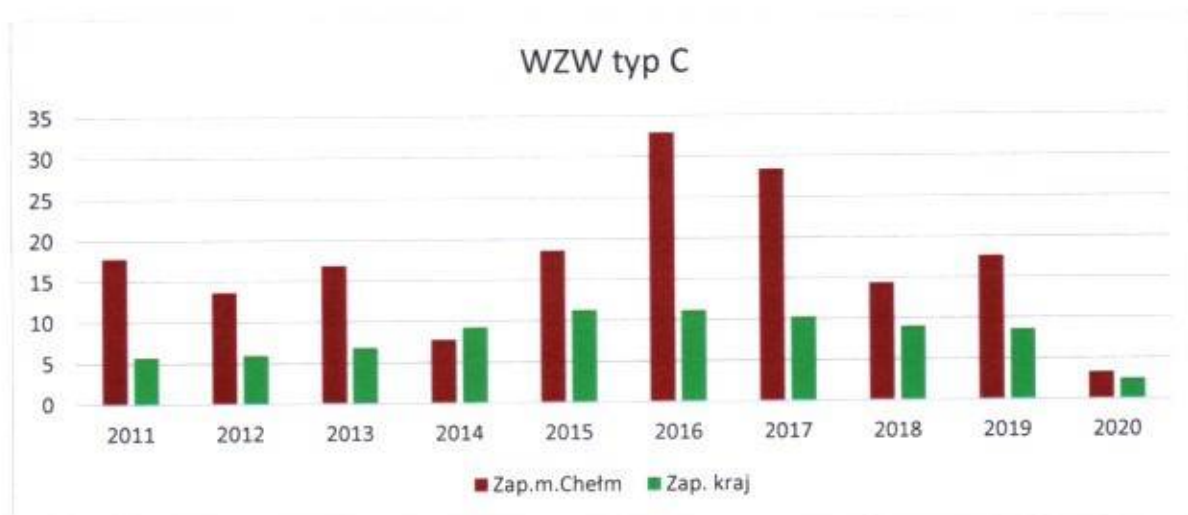
W 2020r. wystąpił niewielki spadek zachorowań na boreliozę w porównaniu z 2019r. Ogółem zachorowało 49 osób, w tym 26 kobiet i 23 mężczyzn. Wszystkie przypadki zaklasyfikowano jako potwierdzone (na podstawie wysokiego poziomu przeciwciał w klasie IgG potwierdzonych testem WB lub rumienia wędrującego). Zachorowania przebiegały pod postacią rumienia wędrującego 19p., pod postacią kostno-stawową - 29p oraz 1 osoba w wywiadzie podawała wystąpienie zarówno rumienia wędrującego i bólów stawowych.

Wykres 3. Zapadalność na boreliozę na terenie miasta Chełma w latach 2014-2020.

Zarejestrowano 1 przypadek krztuśca, potwierdzony. Zachorowanie dotyczyło mężczyzny w wieku 32 lata, mieszkającego w mieście. Osoba zaszczepiona była wszystkimi dawkami w cyklu podstawowym oraz pierwszą dawką uzupełniającą.

W 2020r. zarejestrowano spadek zachorowań na wzw typu C. Zachorował 1 mężczyzna i 1 kobieta, w oby przypadkach zachorowania zostały rozpoznane na podstawie badań laboratoryjnych (a-HCV, RNA HCV). Choroba ta charakteryzuje się długim okresem wylegania. Wczesna diagnostyka i rozpoznanie zakażenia daje wysoką szansę wyleczenia. Brak jest swoistych metod zapobiegania zakażeniom. W działaniach inspekcji sanitarnej, kładzie się nacisk na kontrolę sterylizacji, dezynfekcji, procedur wykonywania zabiegów (medycznych i niemedycznych) naruszających ciągłość tkanek oraz utrzymanie wysokich standardów higieniczno – sanitarnych wykonywania tych świadczeń.

Wykres 4. Zapadalność na wzw typu C na terenie miasta Chełma w latach 2011-2020

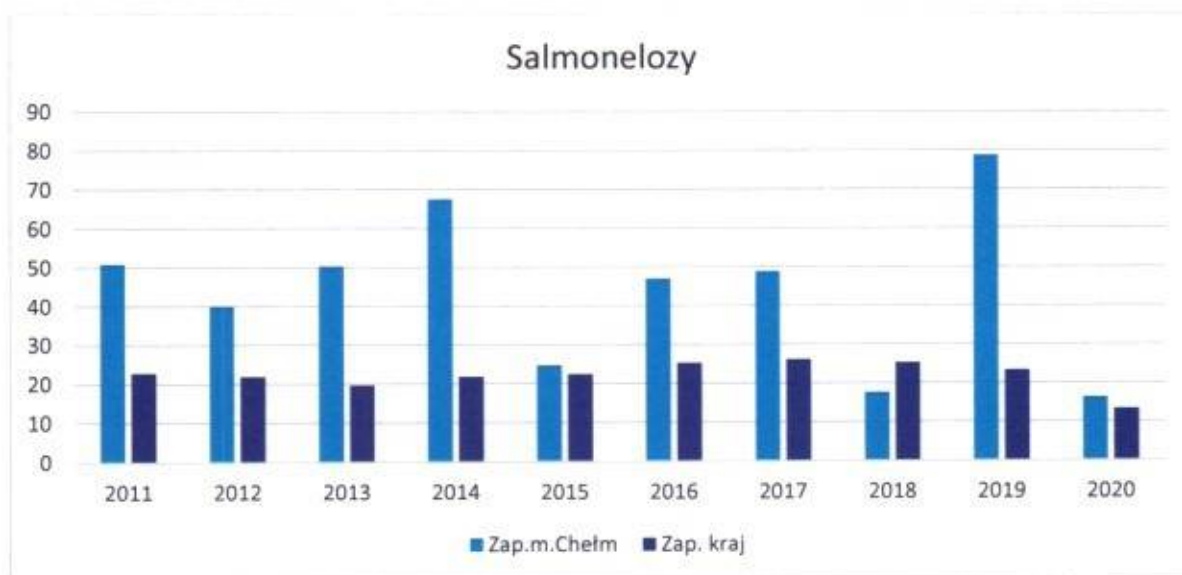
W roku 2020 nie zarejestrowano na terenie miasta zachorowań na wzw typu B. Ogólnie można stwierdzić, że sytuacja epidemiologiczna w tym zakresie jest korzystna. Osiągnięto ją dzięki szczepieniom ochronnym.

Wykres 5. Zapadalność na wzw typu B na terenie miasta Chełma w latach 2011-2020.

Zanotowano mniejszą liczbę zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką Salmonella. Ogółem zachorowało 10 osób. Wystąpiło 1 ognisko zatrucia pokarmowego. Ogółem narażone były 4 osoby, zachorowały 3, hospitalizowano 3, w tym dwoje dzieci. ogniskach czynnikiem etiologicznym były pałeczki Salmonella Enteritidis. Ustalono nośnik zakażenia- masa makowa z dodatkiem surowych jaj. W badanych jajach wiejskich wykryto bakterie Salmonella z grupy D. Do zakażenia doszło przez żywność, poprzez spożycie surowej masy makowej z dodatkiem surowych jaj. Ponadto można przypuszczać, że nie zachowano odpowiedniej higieny podczas przygotowywania potraw oraz nie zachowano szczególnego reżimu sanitarnego. Z pobranych wymazów czystościowych nie wyizolowano bakterii. W trakcie dochodzeń epidemiologicznych przeprowadzono instruktaż na temat m.in. sposobu obróbki termicznej jaj, przechowywania jaj i innych produktów, właściwej higieny rąk, dezynfekcji toalety.

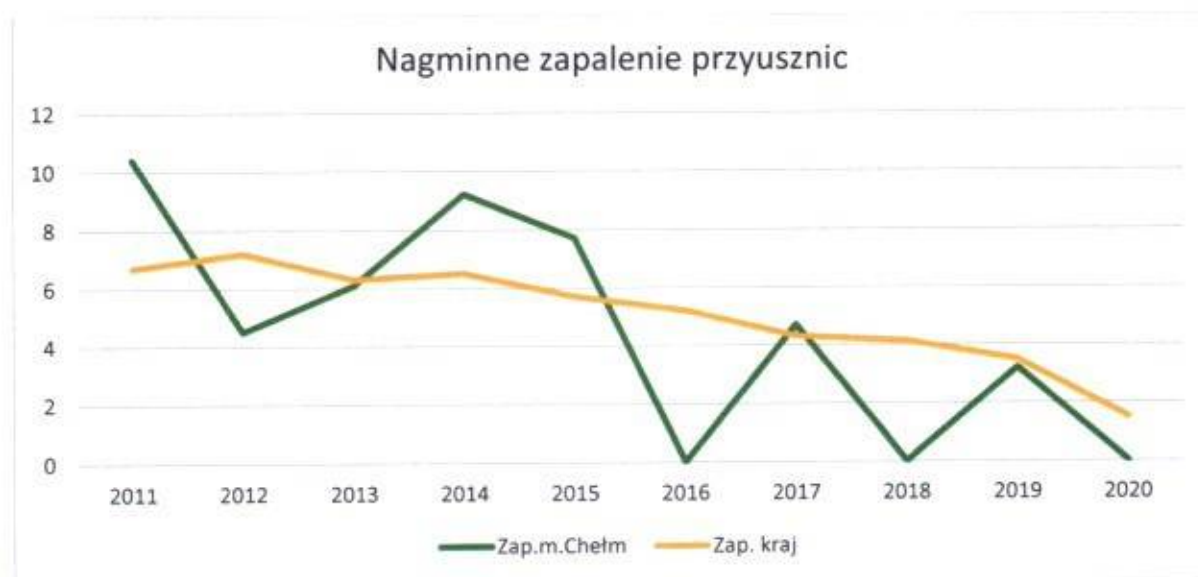
W ramach współpracy o wystąpieniu ognisk poinformowano Powiatowego Lekarza Weterynarii. Kontynuowano akcję oświatowo-zdrowotną w zakresie profilaktyki zatruc pokarmowych.

Wykres 6. Sytuacja epidemiologiczna salmonelozy na terenie miasta Chelma

w latach 2011-2020.

W 2020r. nie zarejestrowano zachorowań na nagminne zapalenie przyusznic. Aktualnie przeciwko tej chorobie szczepiona jest cała populacja dzieci.

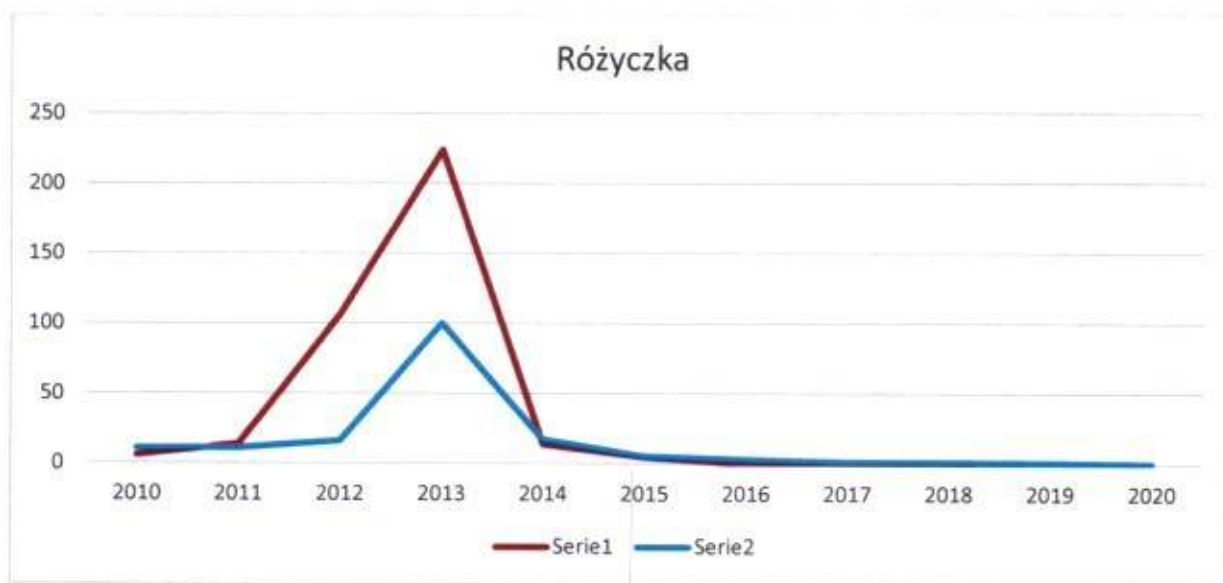

Wykres 7. Sytuacja epidemiologiczna nagminnego zapalenia przyusznic na terenie miasta

Chelma w latach 2011-2020.

Po wzroście zachorowań na różyczkę w 2012r. i 2013r. w 2020r. nie zarejestrowano ani jednego potwierdzonego przypadku różyczki. Aktualnie przeciwko tej chorobie szczepiona jest cała populacja dzieci.

Wykres 8. Sytuacja epidemiologiczna różyczki na terenie miasta Chelma w latach 2010-2019

W 2020r. zarejestrowano 133 przypadki zachorowania na ospę wietrzną. Obowiązkowe szczepienia przeciwko ospie zgodnie z PSO realizowane są tylko w grupach ryzyka.

Wykres 9. Sytuacja epidemiologiczna ospy wietrznej na terenie miasta Chelma w latach 2011-2020.

Zanotowano 1 zgon z powodu gruźlicy (A15.0) oraz 1 z powodu posocznicy wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* (A40.3).

Tabela 2. Procent uodpornienia dzieci i młodzieży w 2020r. w porównaniu z latami

2018 - 2019

Lp.	Uodpornienie przeciwko	2020	2019	2018
1.	Krztuścowi	95,9	96,1	95,8
2.	Błonicy i tężcowi	96,5	96,3	96,6
3.	Poliomyelitis	93,0	93,3	93,3
4.	Odrze, śwince i różyczce	95,5	96,0	96,7
5.	Gruźlicy (szczepienia noworodków)	96,1	95,8	96,0
6.	Wzw typu B	95,4	94,5	94,5
7.	Haemophilus influenzae typu B	88,4	88,6	88,1

W 2020 roku opracowywano ogniska chorób zakaźnych tj.: COVID-19 – 2256p., borelioza - 49p., kontakt ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę – 24p., wzw typu B i C oraz nosiciele HBV i HCV– 19p., salmonelozę – 10p., gruźlica – 5p. We wszystkich tych ogniskach przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne a osoby ze styczności objęto nadzorem.

Na terenie powiatu grodzkiego znajduje się 229 obiektów służby zdrowia. W celu usunięcia stwierdzonych uchybień wydano 3 decyzje. Usterki dotyczyły złego stanu sanitarno-higienicznego.

II. Higiena środowiska i obiektów użyteczności publicznej

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

1. Wstęp

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2020 r. sprawowany był przez PPIS w Chełmie w oparciu o:

- ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2019 r., poz. 59 z późn zm.),
- ustawę z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2020 r., poz. 2028),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294).

2. Zaopatrzenie ludności w wodę

Wody podziemne na terenie miasta Chełma stanowią jedyne źródło zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Podstawowym sposobem zaopatrzenia ludności miasta w wodę do spożycia jest wodociąg zbiorowego zaopatrzenia zarządzany przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie. Stan higieniczno - sanitarny ujęć wody i stacji wodociągowych wodociągu w roku 2020 był dobry. Na podstawie prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chełmie monitoringu parametrów gr. A i B oraz kontroli wewnętrznej jakości wody dostarczanej przez Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia w Chełmie, należy stwierdzić, że mieszkańcy Chełma korzystali w 2020 r. z wody dobrej jakości. Obiekt ten zaopatruje w wodę ok. 60170 mieszkańców Chełma. W okresie sprawozdawczym odnotowano dwie interwencje w sprawie jakości wody od mieszkańców miasta, które po wykonaniu badań laboratoryjnych wody nie potwierdziły się.

2.1. Inne podmioty dostarczające lub wykorzystujące wodę pochodzącą z ujęć indywidualnych w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego lub w podmiotach działających na rynku spożywczym

W 2020 r. PPIS w Chełmie nadzorem sanitarnym objął również 5 indywidualnych ujęć wody zlokalizowanych na terenie miasta. Ich ocenę przedstawia tabela 3.

Tabela 3.

<i>indywidualne ujęcie wody</i>					Liczba ludności korzystającej		
<i>Gmina</i>	<i>Miejscowość</i>	<i>Ulica</i>	<i>Produkcja [m³/d]</i>	<i>Ocena wody [dobra/zła]</i>	<i>z wody odpowiadającej</i>	<i>z wody nieodpowiadającej</i>	<i>z wody nieodpowiadającej wymaganiom</i>
<i>Miasto Chelm</i>	<i>SM Bieluch w Chelmie</i>	<i>Chemiczna 4</i>	<i>303</i>	<i>dobra</i>	<i>36</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Miasto Chelm</i>	<i>Austria Juice Poland Sp. z o.o. w Chelmie</i>	<i>Kolejowa 31</i>	<i>182</i>	<i>dobra</i>	<i>100</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Miasto Chelm</i>	<i>SPWSzS w Chelmie</i>	<i>Szpitalna 53</i>	<i>160</i>	<i>dobra</i>	<i>0</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Miasto Chelm</i>	<i>Centrum Handlowe Wschód S.A.</i>	<i>Hrubieszowska 102</i>	<i>12</i>	<i>dobra</i>	<i>0</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Miasto Chelm</i>	<i>PKS Chelm</i>	<i>Hutnicza 3</i>	<i>13</i>	<i>dobra</i>	<i>0</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Razem:</i>					<i>136</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

2.2. Ocena jakości wody dostarczanej przez wodociągi

Obiekty dostarczały wodę, której jakość odpowiadała wymaganiam rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294) z wyjątkiem indywidualnego ujęcia wody Centrum Handlowego Wschód S.A. W dniu 17 września 2020 r. wydano decyzję stwierdzając brak przydatności wody do spożycia przez ludzi z uwagi na przekroczone parametry mikrobiologiczne (gr coli – 6 i 8 jtk/100 ml, enterokoki kałowe – 2 i 11 jtk/100 ml). Wydany został również komunikat PPIS o jakości wody. Przedsiębiorcy zaopatrywani z ujęcia zaopatrzeni byli w wodę o odpowiedniej jakości. Po wykonaniu działań naprawczych pobrano próbki kontrolne. Pozytywną ocenę wydano w dniu 25 września 2020 r.

3. Laboratoria wykonujące badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, badania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonywało laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań wody, zatwierdzona przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Wszyscy zarządcy ww. obiektów posiadali uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Chełmie harmonogram wewnętrznej kontroli jakości wody. Wyniki były na bieżąco przekazywane do PPIS w Chełmie.

4. Substancje promieniotwórcze w wodzie przeznaczonej do spożycia

Zarządcy urządzeń wodociągowych wykonali w 2017 r. wstępny monitoring substancji promieniotwórczych. Nie odnotowano przekroczeń substancji promieniotwórczych w wodzie. Dalszy pomiar stężenia trytu oraz izotopów promieniotwórczych radu: Ra-226 i Ra-228 odbywać się będzie co 5 lat. Stężenie aktywności radonu jeden raz na 10 lat.

5. Badanie ciepłej wody w kierunku obecności bakterii z rodzaju Legionella sp.

Badania wody ciepłej w 2020 r. zostały wykonane w 15 obiektach zlokalizowanych na terenie Chełma będących pod nadzorem PPIS w Chełmie. Były to: Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie, hotel, szkoła, żłobek, przedszkole, mieszkanie wieloprofilowe chronione, środowiskowy dom samopomocy, schroniska dla osób bezdomnych, ośrodek pomocy osobom uzależnionym, podmiot leczniczy, obiekty sportowy, 2 obiekty PWSZ w Chełmie, Chełmskie Centrum Pomocy Dziecku i Rodzinie oraz Zespół Wychowania i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1.

Ponadnormatywną zawartość bakterii Legionella sp. stwierdzono w:

- Internacie Zespołu Szkół Energetycznych i Transportowych w Chełmie, ul. Jagiellońska 29. Została wydana decyzja z uwagi na przekroczenie najwyższej dopuszczalnej wartości bakterii Legionella sp. (stopień skażenia średni) w następujących punktach pobrania:

1. Zmywalnia, parter punkt najbliższy 110 [jtk/100m],
2. Łazienka damska – parter 110 [jtk/100ml],
3. Łazienka męska – pierwsze piętro 110 [jtk/100ml],

W chwili obecnej Internet nie jest zasiedlony – nauka zdalna. Postępowanie w toku.

- Sali Gimnastycznej PWSZ w Chełmie, ul. Poczтовая 54 - została wydana decyzja ze względu na przekroczenie najwyższej dopuszczalnej wartości bakterii Legionella sp. (stopień skażenia średni) w następujących punktach pobrania:

4. Szatnia damska, parter 250 [jtk/100m],
5. Pomieszczenie biurowe, parter 09 - 330 [jtk/100ml],
6. Łazienka z prysznicem, I piętro – pierwsze piętro 300 [jtk/100ml].

W dniu 16 kwietnia 2020 r. wykonano kontrolne badania, które wykazały brak poprawy jakości wody, wydano negatywną ocenę jakości wody.

W dniu 13 sierpnia 2020 r. ponownie pobrano próbki wody do badań laboratoryjnych. Pozytywna ocena wydana 31 sierpnia 2020 r.

Mniejsza liczba wykonanych badań w stosunku do roku 2019 wynika z faktu, że część obiektów po uzyskaniu kolejnych pozytywnych wyników badań wody musi je wykonywać z mniejszą częstotliwością oraz z faktu, że podczas stanu epidemii wirusa SARS-CoV-2 pozostawała przez większą część roku wyłączona z eksploatacji.

Pływalnie

Nadzór nad jakością wody na pływalniach w 2020 r. sprawowany był przez PPIS w Chełmie w oparciu o:

- ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2019 r., poz. 59 z późn. zm.
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. z 2015 r., poz. 2016).

W 2020 r. prowadzono nadzór nad Chełmskim Parkiem Wodnym w Chełmie zarządzanym przez spółkę miejską pn. Chełmski Park Wodny i Targowiska Miejskie Sp. z o.o. w Chełmie w restrukturyzacji. Zarządca posiadał zatwierdzony przez PPIS w Chełmie harmonogram badań wody na 2020 r., który był realizowany na bieżąco. Z uwagi na stan epidemii obiekt pozostaje wyłączony z eksploatacji, jednakże do momentu jego wyłączenia uzyskano poprawę jakości wody w zakresie ΣTHM i chloroformu, na skutek prowadzonych przez zarządcę obiektu działań naprawczych.

Kąpieliska

Nadzór nad kąpieliskiem Glinianki w Chełmie sprawowany był przez PPIS w Chełmie w oparciu o:

- ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2020 r., poz. 310 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpiei (Dz.U. z 2019 r., poz. 255),

- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli (Dz.U. z 2018 r., poz. 2476).

W dniu 17 stycznia 2020 r. wpłynął do zaopiniowania projekt uchwały Rady Miasta Chełm „w sprawie wykazu kąpielisk na terenie Miasta Chełma na rok 2020” wraz z dokumentacją. Po analizie całości złożonej dokumentacji Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie zaopiniował pozytywnie przedłożony projekt uchwały. W porozumieniu z PPIS w Chełmie ustalono harmonogram pobierania próbek wody z kąpieliska w ilości oraz w terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa. W harmonogramie wskazano również stały punkt poboru wody. Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego w ramach urzędowej kontroli prowadzonej przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej pobrano próbkę wody z ww. kąpieliska, której badania wykonał Oddział Laboratoryjny PSSE w Chełmie. Kolejne trzy badania w trakcie trwania sezonu kąpielowego w ramach kontroli wewnętrznej wykonane były na zlecenie organizatora również przez OL PSSE w Chełmie. Wszystkie próbki pobrane były zgodnie z ustalonymi terminami, a jakość wody spełniała wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. z 2019 r., poz. 255). PPIS w Chełmie wydał cztery pozytywne bieżące oceny jakości wody oraz jedną ocenę sezonową. Informacje o przydatności wody do kąpieli w przedmiotowym kąpielisku były na bieżąco udostępniane organizatorowi kąpieliska, Prezydentowi Miasta Chełm, publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej PSSE w Chełmie w postaci komunikatów oraz w ogólnopolskim serwisie kąpieliskowym prowadzonym przez Główny Inspektorat Sanitarny. Stan higieniczno-sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Pod nadzorem sanitarnym na terenie miasta znajdowały się następujące grupy obiektów użyteczności publicznej:

Tabela 4

Lp.	Nazwa grup obiektów	Ilość obiektów w grupie	Ilość przeprowadzonych kontroli w 2020 r.	Obiekty ze złym stanem sanitarnym na koniec 2020 r.
1.	Ustępy publiczne i kabiny sanitarne	7	7	-
2.	Zakłady fryzjerskie i kosmetyczne	154	41	-
3.	Gabinety odnowy	15	9	-
4.	Pralnie	4	0	-
5.	Hotele i obiekty noclegowe	10	10	-
6.	Cmentarze	2	0	-
7.	Targowiska	4	4	-
8.	Zakład karny	1	4	1
9.	Obiekty sportowe i kluby sportowe	3	2	-
10.	Obiekty kulturalne i widowiskowe	3	1	-
11.	Dworzec autobusowy	1	1	-
12.	Schroniska dla bezdomnych	2	2	-
13.	Apteki i hurtownie farm.	15	0	-
14.	Magle	3	0	-
15.	Dworce, przystanki i stacje PKP	4	2	-
16.	Inne	38	21	-
Razem:		267	104	1

Stan higieniczno-sanitarny obiektów użyteczności publicznej był stabilny. W roku 2020 w stosunku do 9 obiektów użyteczności publicznej wszczęto postępowania administracyjne w celu poprawy stanu sanitarnego. Były to obiekty typu: zakłady fryzjerskie, zakład kosmetyczny, odnowy biologicznej, ubikacja ogólnodostępna, zakład karny. Zalecenia zawarte w decyzjach wykonano w większości obiektów, jedynie w Zakładzie Karnym w Chełmie zalecenia mają termin wykonania do końca kwietnia 2021r. Realizując zadania w zakresie higieny komunalnej w ramach nadzoru sanitarnego na terenie m. Chełm przeprowadzono 104 kontrole sanitarne, wydano 9 decyzji merytorycznych dotyczących poprawy stanu higieniczno – sanitarnego i technicznego, 1 decyzję zatwierdzającą system jakości prowadzonych badań przez Laboratorium MPGK Sp. z o.o. w Chełmie. W bieżącym roku głównie realizowano zadania związane z epidemią koronawirusa SARS-CoV-2, tzn. przestrzeganie przepisów

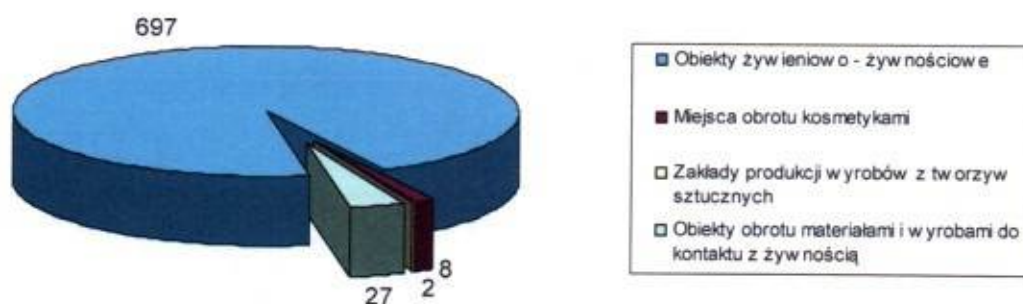

wynikających z rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

III. Higiena Żywności, Żywienia i Produktów Kosmetycznych

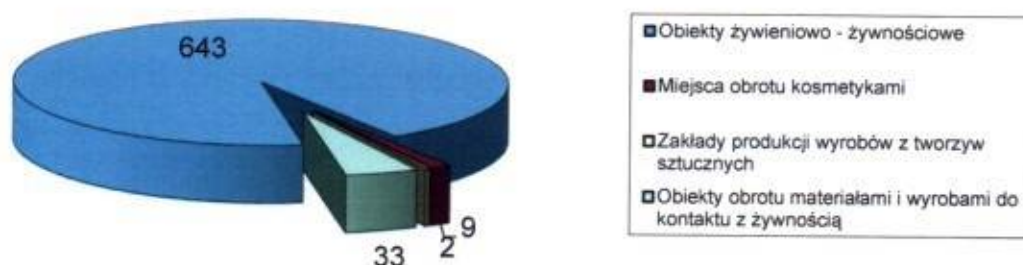
Głównym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia oraz nad materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością jest sprawdzanie czy przedsiębiorcy sektora spożywczego odpowiedzialni za bezpieczeństwo żywności spełniają wymagania obowiązujących przepisów, których celem jest ochrona i zapewnienie zdrowia i życia człowieka. Realizując swoje zadania, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie, w 2020 roku nadzorował 697 obiektów żywnościowo-żywnościowych na terenie miasta Chełm oraz 2 zakłady materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 27 obiektów obrotu tymi wyrobami i 9 miejsc obrotu kosmetykami, łącznie 687 zakłady, skontrolowano 303, przeprowadzając w nich 473 kontrole.

Rok 2019- 734 obiekty

Wykres 8. Obiekty nadzorowane w 2019 r.

Rok 2020- 687 obiektów

Wykres 8a. Obiekty nadzorowane w 2020 r.

Najliczniejszą grupę obiektów na terenie miasta stanowiły sklepy spożywczo-przemysłowe (145), kioski spożywcze (65), zakłady małej gastronomii (37), magazyny hurtowe (25), zakłady żywienia zbiorowego otwartego (53) oraz zakłady typu zamkniętego (67). W zakładach produkujących żywność dominowały: automaty do lodów (7), ciastkarnie (13), piekarnie (4), zakłady garmażeryjne (2), wyrobów cukierniczych (2), wytwórnia płatków śniadaniowych (1), młyny (2), zakład produkcji makaronu, zakład przetwórstwa owocowo - warzywnego. Nadzorowano też 9 miejsc obrotu kosmetykami, 33 miejsca obrotu materiałami do kontaktu z żywnością i 2 zakłady produkcyjne wyrobów do kontaktu z żywnością.

Strukturę nadzorowanych obiektów przedstawiono na niżej zamieszczonym diagramie.

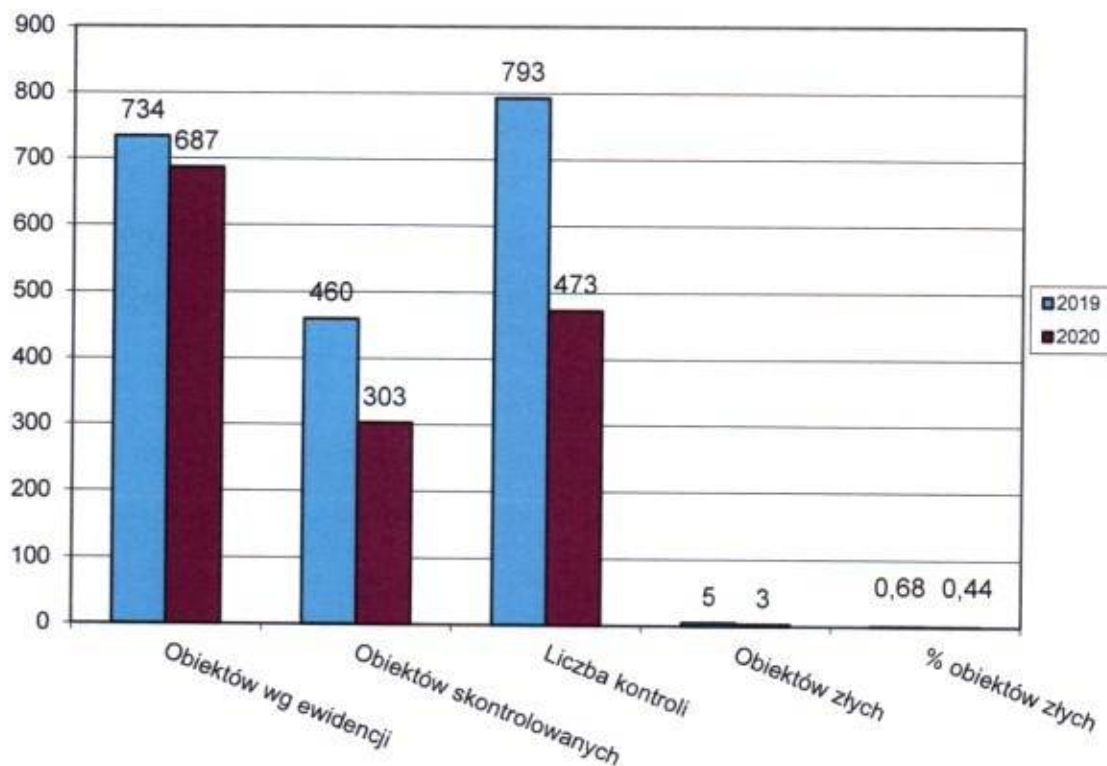
Wykres 9. Struktura obiektów w latach 2019 i 2020 r.

W porównaniu z rokiem ubiegłym zmalała ilość sklepów spożywczych, kiosków i piekarni, natomiast w pozostałych grupach nieznacznie wzrosła /magazyny, zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego, otwartego, zakłady małej gastronomii, ciastkarnie, automaty do lodów, obiekty ruchome i tymczasowe/. Na podstawie kryteriów ujętych w ujednoliconych i obowiązujących w całym kraju arkuszach dokonano oceny stanu sanitarnego obiektów, z czego nie spełniających wymagań obowiązującego prawa było 3 /5 w 2019r/, co stanowi 0,44 % /0,68 % w 2019r/ ogólnej liczby nadzorowanych obiektów, w tym:

- na 145 sklepów spożywczo-przemysłowych niezgodne były 3 tj. 2,07 % (2 w 2019r. tj.1.32 %)

Zakłady w pozostałych grupach obiektów oceniono jako zgodne z wymaganiami.

Liczba obiektów w latach 2019 i 2020

Wykres 10. Liczba obiektów w latach 2019 - 2020

W 2020 odsetek obiektów, które nie spełniały wymagań prawa żywnościowego nieznacznie się zmniejszył i wyniósł 0,44 % (w 2019r. – 0,68 % złych).

Zgodnie z art. 5 rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 29 kwietnia 2004r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30 kwietnia 2004r., str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319) przedsiębiorstwa sektora spożywczego opracowują, wykonują i utrzymują stałą procedurę lub procedury na podstawie zasad systemu HACCP, a według art.17 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd do spraw bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. U. UEL nr 31 z 1 lutego 2002 r., str.1 – 24) podmioty działające na rynku

spożywcym i pasz zapewniają na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji zgodność z wymogami prawa żywnościowego. Realizując powyższy obowiązek system HACCP wdrożono w 95,1 % zakładach, a GHP/GMP w 97,1 %. W trakcie kontroli stwierdzono w niektórych zakładach brak przestrzegania opracowanych wcześniej instrukcji i procedur tego systemu.

W 2020 r. w ramach sprawowanego nadzoru przeprowadzono 473 kontrole i rekontrole (w tym 71 kontroli interwencyjnych). Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami higieniczno - sanitarnymi były:

- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości;
- niewłaściwa jakość zdrowotna oferowanych do sprzedaży środków spożywczych
- nieprzestrzeganie instrukcji GHP/GMP oraz brak utrzymania systemu bezpieczeństwa żywności HACCP;
- zły stan sanitarno – higieniczny nadzorowanych obiektów.

Celem poprawy stanu sanitarnego wobec przedsiębiorców nieprzestrzegających wymagań obowiązujących przepisów stosowano sankcje karne wynikające z uprawnień Państwowej Inspekcji Sanitarnej i tak w 2020 roku wydano:

- 102 decyzje administracyjne, w tym: 3 unieruchomienia obiektów do czasu usunięcia nieprawidłowości oraz 4 decyzje zakazujące wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej;
- nałożono 18 mandatów karnych na kwotę 4150,00 zł.

Jakość zdrowotna środków spożywczych i przedmiotów użytku

Ocenę bezpieczeństwa żywności i materiałów do kontaktu ze środkami spożywczymi przeprowadzały akredytowane laboratoria funkcjonujące w Zintegrowanym Systemie Badania Żywności dla województwa lubelskiego. Badania mikrobiologiczne przeprowadzało laboratorium PSSE w Chełmie, posiadające certyfikat akredytacyjny PCA. Pozostałe parametry, jak: wykrywanie organizmów genetycznie modyfikowanych, substancji dodatkowych, pestycydów, lekooporność i napromieniania żywności przeprowadzały laboratoria spoza województwa lubelskiego wytypowane przez Główny Inspektorat Sanitarny. Do badań laboratoryjnych pobrano 149 próbek żywności w ramach kontroli urzędowej i monitoringu. Wszystkie badane próbki uzyskały wyniki pozytywne.

Podczas sezonu grzybowego wydano 5 atestów na grzyby świeże oraz udzielono 26 porad dla zbieraczy grzybów.

Kontrola graniczna importowanej żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością

W 2020 ramach nadzoru nad importem przeprowadzono 4 kontrole i oceniono 8 partii żywności (galanteria cukiernicza i ciastkarska) wydając 4 świadectwa oraz oceniono 6 partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością (naczynia kuchenne), wydając 4 świadectwa. Dokonano również 19 odpraw 122 partii eksportowanych produktów galanterii śniadaniowej w Firmie OBST i wydano 19 świadectw.

Ponadto dokonano 4 odpraw napojów bezalkoholowych (woda źródłana) w Firmie Aqua East Sp.z o.o., wydając 4 świadectwa.

Wszystkie partie spełniały wymagania prawa żywnościowego.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt RASFF i RAPEX dla niebezpiecznych produktów niespożywczych.

W ramach tego systemu prowadzono działania nadzorujące wycofanie z rynku przez producentów lub dystrybutorów środków spożywczych niebezpiecznych dla zdrowia

W roku 2020 otrzymano 80 powiadomień w systemie RASFF w tym 45 powiadomień alarmowych i 35 informacyjnych. W związku z tym przeprowadzono kontrole oraz prowadzono postępowania wyjaśniające. Łącznie przeprowadzono 28/ kontroli sanitarnych.

Powiadomienia alarmowe dotyczyły między innymi :

- stwierdzenia przekroczeń NDP estrów 3-MPCD (6227±1245ppb) oraz estrów glicydowych (3173±920ppb) w produkcji pn. SpRiso olej z ryżu naturalny 100%
- stwierdzenia obecności nieautoryzowanej substancji tetrahydrocannabinolu (THC) (229mg/kg) oraz nieautoryzowanego składnika żywności – cannabidiolu (CBD) (17600 mg/kg) w suplemencie diety CannabiGold Smart 10 kapsułek, 5,4g
- stwierdzenia obecności Salmonella Enteritidis w 25g w próbkach wycinków skóry szyi kurcząt, elementów świeżych kurcząt, tj. ćwiartka tylna z kurcząt oraz elementów drobiowych MAP (tacka) i VAC
- obecności niedeklarowanego składnika alergennego – orzechów ziemnych w produkcji Multi-Frucht Musli Mestemacher 750g
- stwierdzenia obecności niezadeklarowanego alergenu – gorczycy w produkcji pn „Turek Puszysty Rzodkiewka 140g”

W wyniku podjętych czynności służbowych nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanych produktów.

- suplementu diety HYDROXYCUT HARDCORE NEXT GEN, podejrzanego o wywołanie silnej niewydolności wątroby.

W trakcie podjętych działań, na podległym terenie stwierdzono wycofanie ze sprzedaży 4 szt. kwestionowanego produktu

- Stwierdzenia obecności Salmonella Amsterdam i Salmonella Livinstone w produkcie Kresto Sezam 200g,

W trakcie podjętych działań, na podległym terenie stwierdzono wycofanie ze sprzedaży 38 szt. kwestionowanego produktu

- Stwierdzenia obecności Listeria monocytogenes w „Kiełbasie kruchej z wędzarni”

W wyniku podjętych czynności służbowych nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu.

- Stwierdzenia obecności Listeria monocytogenes w boczku wędzonym

W wyniku podjętych czynności służbowych nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu.

- Stwierdzenia obecności Salmonella Enteritidis w próbce kału pobranej ze stada kur niosek towarowych

W wyniku podjętych czynności służbowych nie stwierdzono w sprzedaży jaj kurzych pochodzących z ww fermy.

- Stwierdzenia przekroczenia NDP ochratoksyny A ($17,1 \pm 5,1 \mu\text{g/kg}$) w „Rodzynekach Sułańskich FRESCO”,

W wyniku podjętych czynności służbowych nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu.

- Wykrycia Listeria monocytogenes w produkcie pn. Mielonka Tyrolska Kraina Wędlin

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych ustalono, że obiekty do których trafił ww. produkt po otrzymaniu powiadomienia w systemie wycofały 62 szt. kwestionowanego produktu.

- Wykrycia Salmonella z grupy BO w produkcie pn. „Papryka słodka mielona”

W wyniku przeprowadzonych czynności służbowych ustalono, ww produktu nie stwierdzono w sprzedaży.

- Stwierdzenia przekroczenia NDP benzo(a)pirenu ($5,6 \pm 1,1 \mu\text{g/kg}$) i sumy WWA ($22,0 \pm 4,7 \mu\text{g/kg}$) w produkcie pn. „Chipsy Babanowe”

- Stwierdzenia obecności substancji alergennej – dwutlenku siarki ($14,6 \pm 1,5$ mg/kg) w produkcie pn. „Rodzynki Sułańskie”, Bakallino
- Stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu ;pozostałości pestycydu – chlorpiryfosu na poziomie $0,061 \pm 0,031$ mg/kg w produkcie „Brokuły Różyczki, produkt głęboko mrożony Hortex,
- Wykrycia tlenu etylenu w obłuszczonej i nieobłuszczonej sezamie bio pochodzącym z Indii, ,
- Stwierdzenia kadmu na poziomie $0,067 \pm 0,010$ mg/kg w produkcie Nestle sinlac Bezglutenowy produkt zbożowy po 4 miesiącu,

W wyniku podjętych czynności służbowych nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanych produktów.

- Wykrycia tlenu etylenu w produkcie pn. organiczny amarantus i organiczny mielony amarantus,

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych ustalono, że wycofano z użycia 1 szt. (400g) Mąki amarantusowej bio 400g – BIO PLANET.

- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – glifosatu na poziomie ($0,56 \pm 0,38$ mg/kg) w Kaszy gryczanej prażonej SONKO

W wyniku przeprowadzonych czynności służbowych ustalono, że ze sprzedaży wycofano 1 szt. kwestionowanej kaszy.

- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – glifosatu na poziomie ($0,56 \pm 0,28$ mg/kg) w Kaszy gryczanej prażonej SONKO

W wyniku podjętych czynności służbowych nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu.

- Wykrycia tlenu etylenu w sezamie pochodzącym z Indii

W wyniku podjętych czynności służbowych nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu

Powiadomienia informacyjne dotyczyły między innymi: pozostałości pestycydu-chloromekwatu w gruszkach (odmiana konferencja), zawartości wit. B6 w suplemencie diety dla mężczyzn pn. Alpha Multiwitamina dla mężczyzn, przekroczenia NDP glifosatu w „Płatkach błyskawicznych jaglanych pełnoziarnistych” , przekroczenia NDP postycydu – chlorpiryfosu w produkcie „Seler korzeń”, niewłaściwej jakości organoleptycznej bułki pszennej do hamburgerów z sezamem „maxi BURGER buns with sesame”, obecność pleśni na

spodzie bułek pn. Mega Burger 4 Buns Sezame 300g, obecność Salmonella Spp. w produkcie pn. „Mielonka z indykiem”, stwierdzenia niedozwolonej substancji B-fenil-y aminobutyric acid (phenibut) używanej do produkcji suplementów diety „Raw Powders Phenibut” (w kapsułkach i w proszku), przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – metylchlorpryfosu w grejpfrucie czerwonym, przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – chlorpiryfosu ($0,054 \pm 0,027 \text{ mg/kg}$) w produkcie „Pamelo”, przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – glifosatu w Płatkach jaglanych „Plonu Natury” 400g., stwierdzenia niedozwolonej modyfikacji genetycznej enzymu spożywczego pochodzącego z Polski, którego obecność stwierdzono w produkcie pn. „Alfa-amylaza Browin”, stosowania niedozwolonych oświadczeń zdrowotnych w reklamie suplementu diety pn. Detonic, wprowadzania do obrotu suplementu diety pod nazwą „Prince Omega Tran z Wątroby Rekina 250ml o smaku jabłko, który zawierał w swoim składzie surowcowym niedozwolona substancję konserwującą sorbinian potasu, stwierdzenia obecności larw Anisakis w ikrze śledzia, stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu estrów glicydołu ($2332 \pm 676 \text{ } \mu\text{g/kg}$) oraz stwierdzenia estrów 3-MPCD na poziomie $7551 \pm 1510 \mu\text{/kg}$ w produkcie „Olej z ryżu MI`RA”,

W wyniku przeprowadzonych czynności służbowych nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanych produktów.

W systemie RAPEX w roku sprawozdawczym otrzymano 4 powiadomienia, które dotyczyły:

-wyrobu do farbowania włosów pn. Black Henna, w którym stwierdzono obecność p-fenylenodiaminy, - w niemieckiej wersji etykiety brak wymaganych napisów ostrzegawczych (Notyfikacja)

- stwierdzenia obecności alergenów zapachowych w perfumach (Notyfikacja) – 2 powiadomienia. W trakcie przeprowadzonego postępowania służbowego nie stwierdzono w obiektach w/w produktów.

-obecności formaldehydu w odżywkach do paznokci. W toku podjętych czynności przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w sklepach kosmetycznych, podczas których nie stwierdzono w sprzedaży odżywek do paznokci w składzie których występowałby formaldehyd.

Do badań laboratoryjnych nie pobierano produktów kosmetycznych.

Nadzór nad obiektami produkcji, konfekcjonowania i obrotu kosmetykami

W 2020 roku na obszarze działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chełmie nie funkcjonowały zakłady produkujące kosmetyki. Przeprowadzono natomiast 4 kontrole w miejscach obrotu kosmetykami i dokonano oceny oznakowania 4 opakowań kosmetyków, głównie past i produktów wybielających zęby oraz farb do włosów. Nieprawidłowości w oznakowaniu nie stwierdzono.

Celem zapewnienia jak najlepszej ochrony zdrowia konsumentów, w dalszym ciągu będzie kontynuowany nadzór sanitarny w ramach urzędowej kontroli żywności w zakresie:

- zapewnienia właściwej jakości oferowanych do sprzedaży wyrobów,
- prawidłowego znakowania produkowanych i wprowadzanych do obrotu wyrobów.

IV. Higiena środowiska pracy.

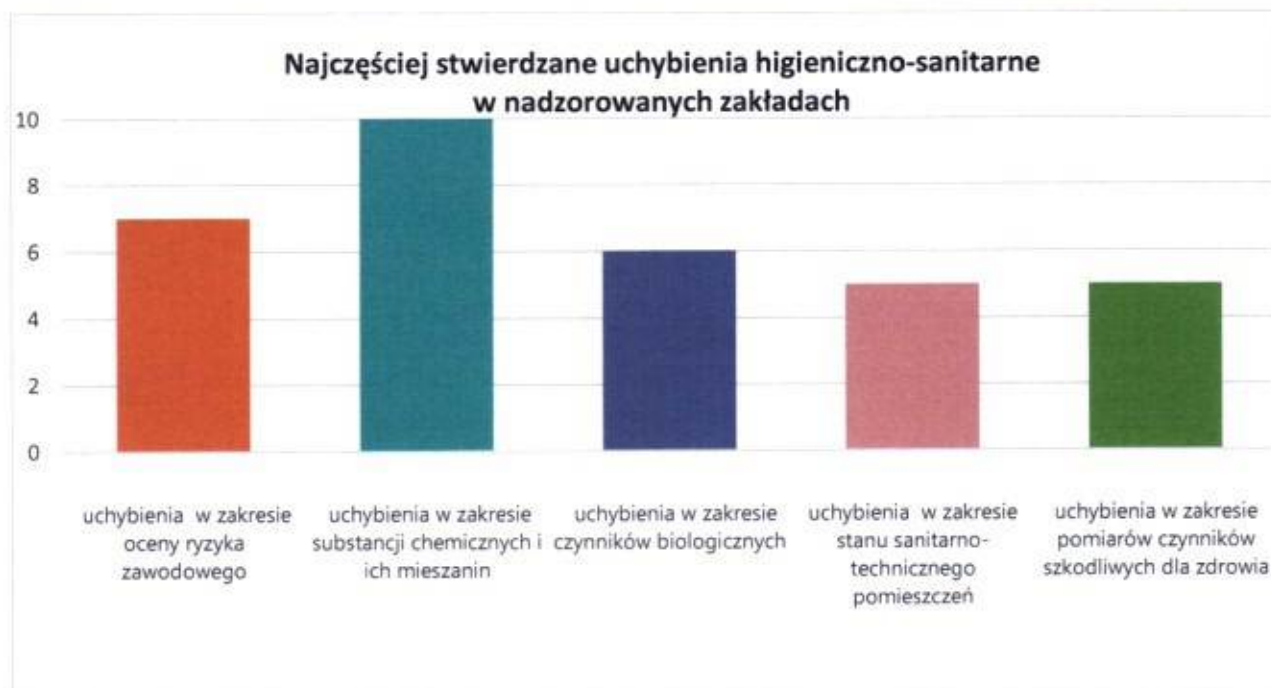
W 2020 roku prowadzono nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy, polegający między innymi na identyfikacji zagrożeń występujących na stanowiskach pracy oraz podejmowano działania mające na celu ograniczenie wpływu czynników szkodliwych i uciążliwych na zdrowie pracujących.

Ze względu na zaistniałą sytuację epidemiologiczną (stan epidemii COVID-19) w ramach nadzoru nad warunkami środowiska pracy i warunkami higieniczno-sanitarnymi skontrolowano 50 zakładów pracy, zatrudniających 2287 osób, w których przeprowadzono 66 kontroli, w tym:

- 45 kontroli w zakresie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- 22 kontrole w zakresie nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy,
- 19 kontroli w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi,
- 6 kontroli w zakresie nadzoru nad substancjami, mieszaninami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- 2 kontrole w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3.

W wyniku przeprowadzonych kontroli warunków pracy i higieniczno-sanitarnych wydano 19 decyzji administracyjnych.

Wykres 13. Najczęściej stwierdzane uchybienia sanitarno-higieniczne w nadzorowanych

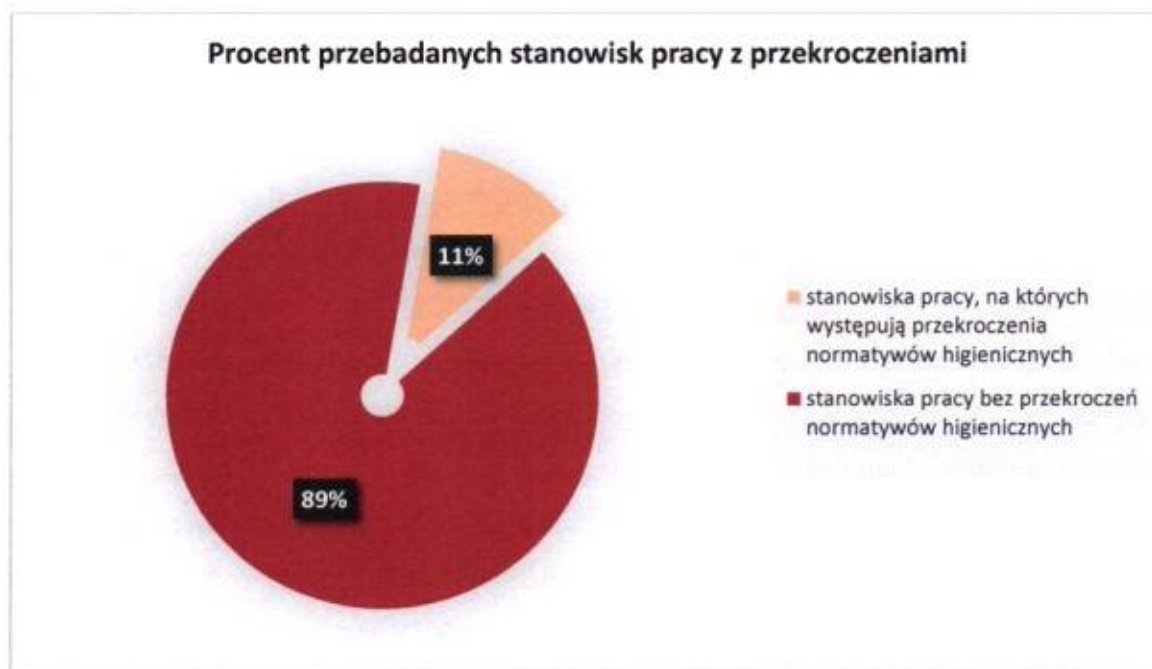
zakładach w 2020 roku.

W pracowni sanitarnej kontroli środowiska przeprowadzono 19 badań czynników szkodliwych dla zdrowia. Przebadano 19 stanowisk pracy, na 2 stanowiskach stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń.

Powyższe zagadnienie ilustruje tabela 5.

Lp.	Czynnik szkodliwy występujący na stanowiskach pracy	Ilość wykonanych badań	Ilość przebadanych stanowisk pracy	Ilość przebadanych stanowisk pracy, na których występują przekroczenia NDS lub NDN
1.	Pyły	4	4	-
2.	Hałas	12	12	-
3.	Drgania mechaniczne	3	3	2
Ogółem:		19	19	2

Tabela 5. Nadzór sanitarny środowiska pracy prowadzony przez Pracownię Kontroli Środowiska Pracy Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Chełmie.

Wykres 14. Zestawienie procentowe przebadanych stanowisk pracy z przekroczeniami i bez przekroczeń NDN i NDS w 2020 roku.

W wyniku przeprowadzonych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy wydano 1 decyzję nakazującą zlikwidowanie narażenia pracowników na nadmierne zapylenie oraz 1 decyzję dotyczącą sporządzenia i wdrożenia programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na drgania mechaniczne o ogólnym działaniu na organizm człowieka.

Poprawę warunków sanitarno-higienicznych uzyskano dla 440 pracowników zatrudnionych w 20 zakładach pracy poprzez:

- 1) ograniczenie narażenia pracowników na ponadnormatywne działanie hałasu, drgań mechanicznych o działaniu ogólnym,
- 2) zapewnienie lub doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w zakładach pracy,
- 3) doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy,
- 4) dokonanie pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy,
- 5) dokonanie weryfikacji i aktualizacji zagrożeń wskazanych w ocenach ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy poprzez uwzględnienie występujących czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy, odpowiednie szacowanie występujących zagrożeń i zapewnienie pracownikom właściwych środków profilaktycznych,
- 6) zaopatrzenie zakładów w stanowiskowe instrukcje bhp oraz udzielania pierwszej pomocy oraz wykaz osób przeszkolonych do udzielania pierwszej pomocy
- 7) zapewnienie w zakładzie pracy kart charakterystyk stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin oraz zapoznanie pracowników z ich treścią.

W zakresie nadzoru nad przestrzeganiem przez pracodawców ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, rozporządzenia REACH, rozporządzenia CLP skontrolowano warunki przechowywania substancji chemicznych i ich mieszanin, oznakowanie opakowań i zbiorników tych substancji stosowanych w procesach technologicznych. Sprawdzone również, czy w zakładach pracy znajdują się prawidłowo sporządzone karty charakterystyki stosowanych środków chemicznych oraz czy pracownikom zapewniono dostęp do ich treści. Podczas przeprowadzonych kontroli w 7 zakładach pracy stwierdzono uchybienia, na które Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wydał 7 decyzji. W 3 zakładach stwierdzono brak lub nieaktualny spis stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin. W 1 zakładzie kontrola wykazała brak kart charakterystyki stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin. W 4 zakładach pracy stwierdzano również brak lub niepełną ocenę ryzyka zawodowego w zakresie narażenia pracowników na stosowane środki chemiczne w zakładach pracy. W 2 zakładach stwierdzono brak pomiarów czynników chemicznych

(lotnych związków organicznych) na stanowiskach pracy. Prowadzony w 2020r. monitoring realizacji nakazów zawartych w decyzjach administracyjnych wykazał usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i zastosowanie się do wskazanych zaleceń. Ponadto w ramach egzekwowania wymogów prawa w zakresie wprowadzania do obrotu stwarzających zagrożenie substancji chemicznych i ich mieszanin poddano ocenie zgodność kart charakterystyki oraz oznakowania opakowań z obowiązującymi przepisami prawnymi. W wyniku podjętych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości w ww. zakresie.

W 2020r. realizowano projekt REACH-EN-FORCE 8, którego celem była kontrola sprzedaży internetowej substancji chemicznych i ich mieszanin, wyrobów zawierających substancje chemiczne oraz produktów biobójczych. W związku z realizacją projektu prowadzono monitoring portali internetowych zajmujących się sprzedażą internetową w ww. zakresie przez podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie powiatu chełmskiego. Stwierdzono, że na nadzorowanym terenie przeważała sprzedaż wysyłkowa produktów prowadzona przez firmy zlokalizowane w innych województwach.

W 2020 roku w ramach egzekwowania wymogów prawa w zakresie stosowania produktów biobójczych w działalności zawodowej przeprowadzono 18 kontroli, w 18 podmiotach. W zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych przeprowadzono 1 kontrolę w 1 podmiocie. W wyniku podjętych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

W zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 przeprowadzono 2 kontrole w 2 zakładach pracy. W wyniku podjętych działań kontrolnych stwierdzono, że w 1 zakładzie stosuje się prekursor narkotykowy kategorii 3, natomiast 1 zakład wprowadza do obrotu prekursor kategorii 3. Kontrole nie wykazały uchybień we wskazanym zakresie. Ponadto w ramach działań monitorowania rynku prekursorów narkotykowych zbierano informacje dotyczące dostawców i odbiorców prekursorów narkotykowych oraz ich ilości.

W zakresie nadzoru nad szkodliwymi czynnikami rakotwórczymi w środowisku pracy przeprowadzono 6 kontroli w 6 przedsiębiorstwach. W wyniku podjętych działań stwierdzono, że 61 osób pracowało w narażeniu na działanie czynników rakotwórczych. Kontrole nie wykazały uchybień we wskazanym zakresie. W skontrolowanych w 2020 roku podmiotach leczniczych nie stwierdzono narażenia pracowników na substancje rakotwórcze występujące w lekach cytostatycznych. W nawiązaniu do Planu zasadniczych zamierzeń Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Chełmie na rok 2020 w zakresie dotyczącym prowadzenia nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na substancje rakotwórcze zawarte

w lekach cytostaticznych poddano kontroli 1 lecznicę weterynaryjną dla zwierząt. W wyniku kontroli nie stwierdzono stosowania i przechowywania leków cytostaticznych w ww. podmiocie.

W 2020 roku w ramach nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy poddano kontroli 19 zakładów pracy, w których 497 osób narażonych było na działanie szkodliwych czynników biologicznych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono uchybienia, na które Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wydał 5 decyzji administracyjnych.

Podczas prowadzonych kontroli bieżących informowano pracodawców o obowiązku ochrony zdrowia i życia pracowników przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki oraz profilaktycznej ochrony zdrowia niezbędnej z uwagi na warunki wykonywania pracy i czynniki występujące w środowisku pracy w placówkach leczniczych ze szczególnym zwróceniem uwagi na skuteczną ochronę pracowników przed zakażeniem, np. wirusem odry, grypy. Informowano również o regulacjach prawnych w sprawie szczepień pracowniczych.

Przekazywano podmiotom „zalecenia dotyczące działań mających na celu ograniczenie ryzyka związanego z przenoszeniem się wirusa SARS-CoV-2 za pośrednictwem systemów wentylacyjno-klimatyzacyjnych wewnątrz budynków użyteczności publicznej oraz wielkopowierzchniowych obiektów handlowych” Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny.

Informowano pracodawców o konieczności wdrożenia zaleceń i wytycznych organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej określających sposób postępowania w czasie trwania epidemii COVID-19, o obowiązkach pracodawców wynikających z przepisów prawnych.

Podczas prowadzonych kontroli interwencyjnych w zakresie przestrzegania przepisów prawnych w związku z wystąpieniem epidemii COVID-19 informowano o dostępności na stronach m.in. Ministerstwa Rozwoju aktualnych wytycznych i zaleceń określających sposób postępowania w celu zapewnienia ochrony zdrowia i bezpieczeństwa obywateli oraz utrzymania odpowiedniego reżimu sanitarnego w obiektach w trakcie epidemii wirusa SARS-CoV-2 rekomendowanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Ministerstwa Rozwoju. Zalecano również bieżące śledzenie informacji Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministra Zdrowia dostępnych na odpowiednich stronach internetowych, a także obowiązujących przepisów prawa.

W 2020r. nie prowadzono postępowań w stosunku do osób fizycznych w zakresie wytwarzania bądź wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji

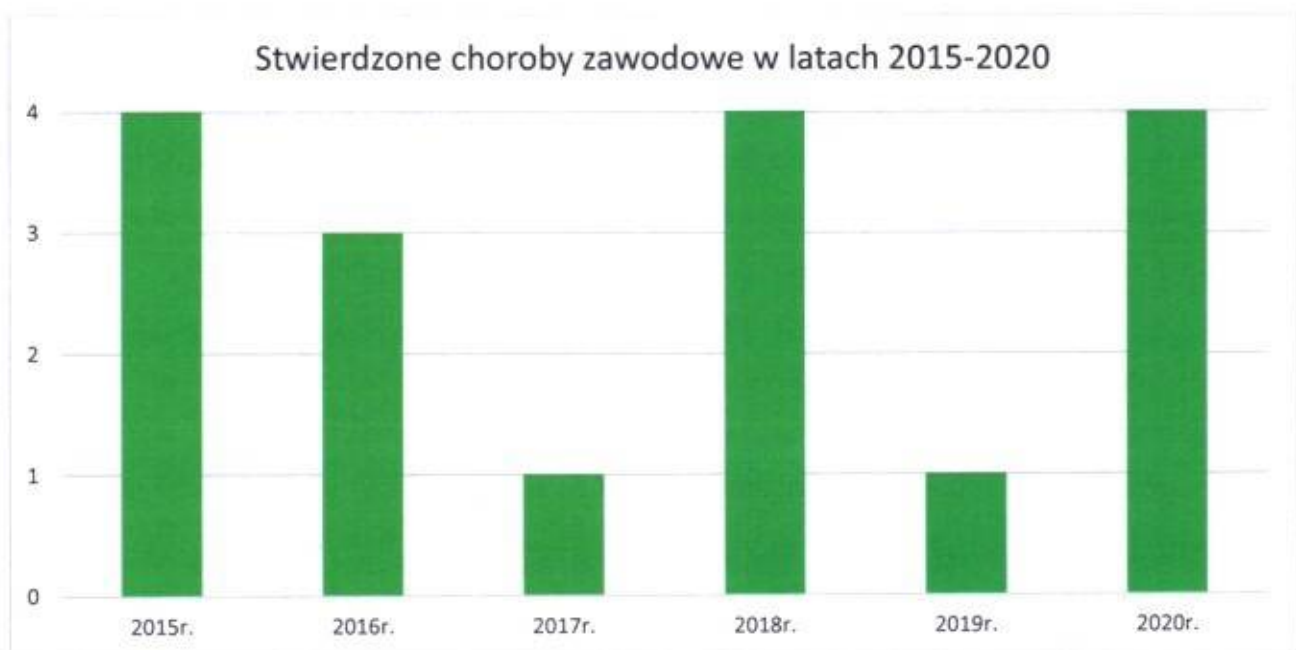
psychoaktywnych. W 2020r. wydano 1 postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego w tym zakresie.

Od 2016 roku na terenie miasta Chełm nie funkcjonują sklepy stacjonarne zajmujące się handlem środkami zastępczymi. Na terenie powiatu chełmskiego nie funkcjonują podmioty, które zajmują się legalnym zastosowaniem nowych substancji psychoaktywnych.

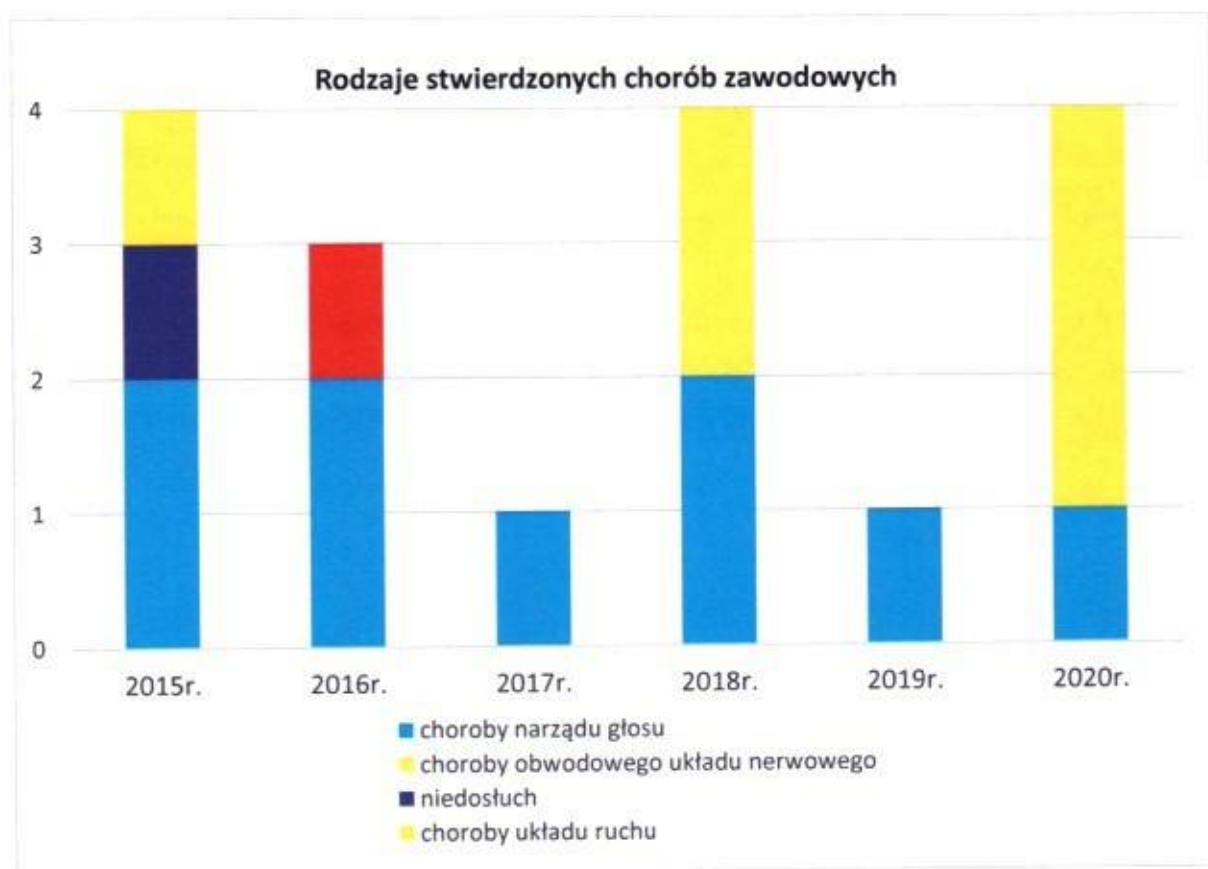
Należy nadmienić, że w 2020r. na terenie Rzeczypospolitej Polskiej został ogłoszony stan epidemii wirusem SARS-CoV-2, w związku z czym w powiecie chełmskim w 2020r. ograniczono działania kontrolne w związku z przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Prowadzone działania miały na celu ograniczenie zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne. Uczestniczono wspólnie z Sekcją Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia oraz Komendą Miejską Policji w Chełmie w prelekcji dla młodzieży związanej z tematyką profilaktyki uzależnień, w tym środków zastępczych.

W 2020r. Sekcja Higieny Pracy monitorowała sytuację epidemiologiczną w zakresie używania środków zastępczych oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych, w tym: zbierała i analizowała dane statystyczne, dotyczące epidemiologii. W 2020r. nie odnotowano na terenie nadzorowanym przez tutejszą Stację przypadków podejrzeń zatrucień środkami zastępczymi.

Praca w środowisku, w którym występują czynniki szkodliwe dla zdrowia może prowadzić do powstania stanów chorobowych o etiologii zawodowej. W 2020 roku w zakładach na terenie miasta stwierdzono 4 przypadki chorób zawodowych.

Wykres 15. Ilość stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2015-2020.

Wykres 16. Rodzaje stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2015-2020.

V. Stan sanitarny zakładów nauczania i wychowania.

W 2020 roku na terenie miasta Chełm objętych nadzorem sanitarnym było 70 placówek nauczania i wychowania mieszczących się w 103 obiektach (6 żłobków, 19 przedszkoli, 11 szkół podstawowych, 4 licea, 7 zespołów szkół, 3 szkoły specjalne, 1 szkoła policealna, 2 szkoły muzyczne, 2 zespoły wychowania i pomocy psychologiczno-pedagogicznej, 1 centrum kształcenia praktycznego, 4 placówki z pobytem dziennym, 2 szkoły wyższe, 1 dom studencki, 3 domy dziecka, 3 sale zabaw dla dzieci, 1 dom kultury). Nadzorem sanitarnym objęto również 12 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

Działalność rozpoczęły 3 placówki:

- 1) Niepubliczny Żłobek Integracyjny „Arka Przyszłości” w Chełmie ul. Zachodni a25, Pomieszczenia przeznaczone na działalność oddziału żłobka usytuowane są w budynku murowanym wolnostojącym adaptowanym na potrzeby żłobka, przystosowanym do potrzeb wynikających z niepełnosprawności. Budynek podłączony do sieci wodociągowo-kanalizacyjnej i ciepłowniczej miejskiej. Wydzielono dwie sale pobytu wyposażone w meble żłobkowe, regały i zabawki. Zapewniony jest dostęp do węzła sanitarnego z ciepłą bieżącą wodą do utrzymania higieny dzieci. Szatnie dla dzieci stanowią indywidualne szafki do przechowywania odzieży wierzchniej i obuwia.
- 2) Żłobek „Misie Tulisie” w Chełmie ul. Nadrzeczna 20, Pomieszczenia przeznaczone na działalność oddziału żłobka usytuowane są w budynku murowanym wolnostojącym adaptowanym na potrzeby żłobka, przystosowanym do potrzeb wynikających z niepełnosprawności. Budynek podłączony do sieci wodociągowo-kanalizacyjnej miejskiej, ogrzewanie pomieszczeń z istniejącej obiektowej kotłowni gazowej. Wydzielono salę główną pobytu wyposażoną w meble żłobkowe, regały i zabawki. Zapewniony jest dostęp do węzła sanitarnego z ciepłą bieżącą wodą do utrzymania higieny dzieci. Szatnie dla dzieci stanowią indywidualne szafki do przechowywania odzieży wierzchniej i obuwia.
- 3) Chełmskie Centrum Pomocy Dziecku i Rodzinie Nr 2 w Chełmie, ul. Jedność 43, Placówka powstała w związku z przekształceniem organizacyjnym Chełmskiego Centrum Pomocy Dziecku i Rodzinie w Chełmie, ul. Jedność 43. Pomieszczenia mieszkalne przeznaczone na działalność Chełmskiego Centrum Pomocy Dziecku i Rodzinie Nr 2 w Chełmie adaptowane są z ww. placówki.

O dodatkowe oddziały działalność rozszerzyły 2 placówki:

- 1) Niepubliczna Specjalna Szkoła Podstawowa w Chełmie, ul. Partyzantów 27A,
- 2) Niepubliczna Szkoła Przesposabiająca do Pracy w Chełmie, ul. Partyzantów 27A.

Bazę swą rozbudowały 4 placówki:

- 1) Językowe Przedszkole Integracyjne „W Kasztanowym Parku” w Chełmie, ul. Partyzantów 27A,
- 2) Niepubliczny Żłobek Integracyjny „Jacuś” w Chełmie, ul. Partyzantów 27A,
- 3) Niepubliczne Przedszkole Integracyjne „Mini Oxford” w Chełmie, ul. Hrubieszowska 37,
- 4) Specjalny Punkt Przedszkolny „Piotruś Pan” w Chełmie, ul. Ceramiczna 22.

W związku z ustawą z dnia 23 stycznia 2020r o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020r., poz. 322 z późn. zm.) PSSE w Chełmie objęła nadzorem sanitarnym następujące placówki:

- 1) I Liceum Ogólnokształcące w Chełmie,
- 2) II Liceum Ogólnokształcące w Chełmie,
- 3) IV Liceum Ogólnokształcące w Chełmie,
- 4) Zespół Szkół Technicznych,
- 5) Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Chełmie,
- 6) Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych w Chełmie,
- 7) Zespół Szkół Budowlanych i Geodezyjnych w Chełmie,
- 8) Zespół Szkół Energetycznych i Transportowych w Chełmie,
- 9) Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Chełmie,
- 10) Zespół Wychowania i Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej Nr 1 w Chełmie,
- 11) Zespół Wychowania i Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej Nr 2 w Chełmie.

W nadzorowanych placówkach przeprowadzono 47 kontroli, w tym 6 sprawdzających, 9 tematycznych.

Nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego stwierdza się w 2 placówkach nauczania i wychowania (Szkoła Podstawowa Nr 7 i Nr 8) oraz w 1 przedszkolu (Przedszkole Miejskie Nr 14). Placówki szkolne, mimo przesuwanych wielokrotnie terminów realizacji zaleceń zawartych w decyzjach administracyjnych, tych zaleceń nie wykonują lub wykonują je w niewielkim zakresie, dotyczy to w szczególności Szkoły Podstawowej Nr 7 i Szkoły Podstawowej Nr 8. Decyzje administracyjne wydane były w latach 2009 – 2011 w związku

z tym pogarszający się stan techniczny pomieszczeń szkolnych utrudnia utrzymanie odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych. Również realizacja zaleceń zawartych w decyzji administracyjnej wydanej w roku 2017, zobowiązujących Szkołę Podstawową Nr 5, do zapewnienia właściwego oświetlenia w salach zajęć, ma na celu zlikwidowanie warunków, które są uciążliwe dla uczniów, wydłuża się w czasie.

Wszystkie skontrolowane placówki posiadają infrastrukturę do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego w postaci sal rekreacyjno – zastępczych, sal ćwiczeń i/lub boisk); uczniowie korzystają również z innych obiektów sportowych; sporadycznie, w okresie zimowym, zajęcia prowadzone są również na korytarzach.

Do wykonania z kolejnych lat (z 2009 r.-1, z 2010 r.- 1, z 2011 r.-1, z 2015 r. – 1, z 2017 r. - 1) pozostało 5 decyzji administracyjnych:

- z 2009 r. – Szkoła Podstawowa Nr 8 (zniszczona stolarka okienna i drzwiowa w części pomieszczeń szkolnych)
- z 2010 r. – Szkoła Podstawowa Nr 7 (zniszczona stolarka okienna)
- z 2011 r. – Szkoła Podstawowa Nr 8 (zniszczone okna w 2 salach gimnastycznych)
- z 2015 r. – Przedszkole Miejskie Nr 14 w Chełmie (niewłaściwe, niezgodne z obowiązującą normą natężenie oświetlenia w salach zajęć dla dzieci)
- z 2017 r. – Szkoła Podstawowa Nr 5 w Chełmie (niewłaściwe, niezgodne z obowiązującą normą natężenie oświetlenia w salach zajęć).

Ze względu na pandemię wirusa SARS-CoV-2 rok 2020 zdecydowanie różnił się od poprzednich. Aby ograniczyć niebezpieczeństwo związane z rozprzestrzenianiem się koronawirusa, były zawieszane tradycyjne zajęcia dydaktyczno-wychowawcze od dnia 16.03.2020r. do 26.06.2020r. Od 06.05.2020r. działalność mogły wznowić przedszkola, oddziały przedszkolne oraz inne formy wychowania przedszkolnego. W I semestrze roku szkolnego 2020/2021 zajęcia dydaktyczno-wychowawcze zostały zawieszane od 26.10.2020r.

Z uwagi na obecną sytuację epidemiologiczną wszystkie placówki miały obowiązek opracować procedury postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia koronawirusem u pracowników lub uczniów. PPIS w Chełmie wydał 49 pozytywnych opinii dotyczących zawieszenia zajęć na czas określony dla 24 placówek na terenie miasta Chełm (1 żłobka, 12 przedszkoli, 5 szkół podstawowych, 4 szkół ponadpodstawowych, 2 szkół specjalnych,

1 placówki wsparcia dziennego) w związku z wystąpieniem potwierdzonych wynikami badań przypadków zakażenia SARS-CoV-2 u pracowników lub uczniów.

W dalszym ciągu priorytetem jest:

- przestrzeganie reżimu sanitarnego w placówkach,
- zapewnienie właściwych warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów, w szczególności należytego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarnych oraz jego wyposażenia,
- właściwego oświetlenia w salach zajęć,
- wyposażenie placówek w meble edukacyjne dostosowane do wymagań ergonomii i we właściwym stanie technicznym.

VI Działalność opiniodawcza i kontrolna w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Wykonywanie zadań w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizowane było poprzez kontrole przestrzegania wymagań higieniczno - zdrowotnych w opiniowanej dokumentacji projektowej, lokalizacji inwestycji oraz uczestnictwo w odbiorach obiektów budowlanych.

W 2020 r. wydano łącznie **24** opinii sanitarnych, które dotyczyły:

- 9 dokumentacji projektowych;
- 5 wniosków o konieczności wykonania raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i jego zakresu;
- 1 uzgodnienia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (wytwórnice betonu);
- 9 opinii sanitarnych dotyczących warunków w obiektach odnośnie HDiM (2 ośr. specj., 1 szkół pdst., 2 szkół śr. i polic., 2 żłobków, 2 przedszkoli).

Ponadto uczestniczono w 5 odbiorach obiektów budowlanych oraz przeprowadzono 17 kontroli lub wizji obiektów.

VII. Działania w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia /miasto/

Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia uwzględniały;

- promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej oraz koordynację programów edukacyjnych, kampanii społecznych i przedsięwzięć prozdrowotnych o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym;
- współpracę w zakresie realizacji zadań, ze szczególnym uwzględnieniem władz lokalnych, organizacji pozarządowych, realizujących zadania w zakresie ochrony zdrowia;
- inicjowanie zadań w obszarze edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia zgodnie z aktualną sytuacją epidemiologiczną oraz potrzebami społeczności lokalnej.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano:

1. PROGRAMY KRAJOWE

a) **„ARS, czyli jak dbać o miłość”** – program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.

- do realizacji program edukacyjnego przystąpiło 13 szkół z terenu miasta Chełm. Ze względu na sytuację epidemiologiczną, tylko część placówek zrealizowała program w całości. Edukacją objęto 895 uczniów;
- przeszkolono nauczycieli - koordynatorów programu;
- zorganizowano 7 akcji profilaktycznych dla 1373 uczniów w placówkach nauczania i wychowania.

W placówkach nauczania propagowano ogólnopolską kampanię adresowaną do młodzieży „Melanż – oczekiwania a rzeczywistość” (prezentacja multimedialna, pogadanki).

b) **„Bieg po zdrowie”** – program edukacji antytytoniowej

- do realizacji program edukacyjnego przystąpiło 8 szkół z terenu miasta Chełm. Ze względu na sytuację epidemiologiczną, tylko część placówek zrealizowała program w całości. Edukacją objęto 895 uczniów oraz ich rodziców;
- przeszkolono nauczycieli - koordynatorów programu;
- prowadzono instruktaż podczas wizytacji w placówkach nauczania.

c) Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV w 2020r.

- prowadzono edukację w zakresie podstawowej wiedzy o HIV/AIDS w środowisku młodzieży szkolnej, kadry pedagogicznej realizując różne formy oddziaływania (szkolenia, narady, instruktaże, prezentacje multimedialne i ekspozycje wizualne);
- w ramach 2 akcji profilaktycznych zorganizowanych w szkołach odbyły się prelekcje: „Ryzykowane zachowania, a zakażenia HIV”, edukacją objęto 550 uczniów, zorganizowano punkty informacyjne, w ramach których przekazywano materiały edukacyjne.
- Ze względu na sytuację epidemiologiczną większość działań, w tym związanych ze Światowym Dniem AIDS, została ograniczona do form medialnych (internet, lokalna prasa, social media - facebook).

d) „Trzymaj Formę” – to inicjatywa propagująca zdrowy styl życia o unikalnym, dwukierunkowym podejściu propagującym zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną.

Ze względu na sytuację epidemiologiczną program został wstrzymany, zaś konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia, który odbywał się corocznie w ramach programu został odwołany przez organizatorów.

e) „Skąd się biorą produkty ekologiczne” – ogólnopolski program edukacyjny dla przedszkoli, skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

- do realizacji program edukacyjnego przystąpiło 17 przedszkoli z terenu miasta Chełm. Ze względu na sytuację epidemiologiczną, tylko część placówek zrealizowała program w całości. Edukacją objęto 350 dzieci,
- koordynatorzy przedszkolni otrzymali materiały edukacyjne do realizacji programu (scenariusze i publikacje dla dzieci).

2. PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

a) „Wybierz Życie - Pierwszy Krok” – program profilaktyczny skierowany do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych, dotyczący zagrożenia rakiem szyjki macicy, wywołanym przez wirusa HPV oraz inne choroby przenoszone drogą płciową:

- przeszkolono nauczycieli – koordynatorów oraz przekazano pakiety informacyjno-edukacyjne do realizacji programu (poradnik dla koordynatora, ulotka dla rodziców, zakładka dla ucznia);

- do realizacji program edukacyjnego przystąpiło 11 szkół z terenu miasta Chełm. Ze względu na sytuację epidemiologiczną, tylko część placówek zrealizowała program w całości. Edukacją objęto 1570 uczniów,
  - podczas wizytacji prowadzono instruktaże.
- b) **„Znamię! Znam Je?”** i **„Podstępne WZW”** – programy edukacyjne opracowane przez Fundację Gwiazda Nadziei pod honorowym patronatem Głównego Inspektora Sanitarnego.
- Programy skierowane są do uczniów szkół średnich:
    - **„Znamię! Znam Je?”** – celem programu jest budowanie świadomości wśród młodzieży na temat zagrożeń wynikających z zachorowalności na czerniaka, a także potrzeby profilaktyki i wczesnego wykrywania tego nowotworu. Edukacją objęto 1330 uczniów z 7 szkół z miasta.
    - **„Podstępne WZW”** – celem głównym programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C. Edukacją objęto 1081 uczniów z 8 szkół z miasta.
  - przeszkolono nauczycieli - koordynatorów programów i przekazano materiały edukacyjne dla placówek realizujących programy;
- c) **„Czyste powietrze wokół nas”** – program profilaktyki antytytoniowej skierowany do 4, 5, 6-letnich dzieci i rodziców.
- do realizacji program edukacyjnego przystąpiło 18 przedszkoli z terenu miasta Chełm. Ze względu na sytuację epidemiologiczną, tylko część placówek zrealizowała program w całości. Edukacją objęto 706 dzieci,
  - koordynatorzy przedszkolni zostali przeszkoleni.

3. PROGRAMY POWIATOWE I LOKALNE

- a) **„Sierpień ze zdrowiem”** – akcja profilaktyczna skierowana do społeczności lokalnej promująca zdrowy styl życia w zakresie zapobiegania chorobom odytoniowym, nowotworowym, zatruc pokarmowych w tym grzybami, profilaktyki uzależnień od alkoholu, środków psychoaktywnych, w tym dopalaczy oraz zapobieganie HIV/AIDS.
- zorganizowano 4 punkty informacyjno – edukacyjnych, w których:
    - prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych, poradnictwo, instruktaże, pomiary ciśnienia krwi.

- b) zrealizowano kolejne edycje programów edukacyjnych dot. profilaktyki antytytoniowej pn. „**Nie Pal Przy Mnie Proszę**” dla klas I-III oraz program „**Znajdź Właściwe Rozwiązanie**” dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych;
- do realizacji program edukacyjnego przystąpiło 10 szkół z terenu miasta Chełm. Ze względu na sytuację epidemiologiczną, tylko część placówek zrealizowała program w całości. Edukacją ogółem objęto 2391 uczniów,

4. INNE PRZEDSIĘWZIĘCIA

a) Profilaktyka palenia tytoniu

- a. prowadzono działania informacyjno - instruktażowe w nadzorowanych placówkach oraz monitoring w zakresie przestrzegania zakazu palenia tytoniu;
- b. prowadzono miesięczny monitoring do WSSE w zakresie przestrzegania ustawy z dnia 9 listopada 1995r. „O ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych” w nadzorowanych placówkach (523 kontrole);
- c. wspierano inicjatywy Urzędu Miasta podczas akcji prozdrowotnej „Sierpień ze Zdrowiem” (zorganizowano 4 punkty informacyjno – edukacyjnych, udzielano porad i instruktaży nt. profilaktyki antytytoniowej, zdrowego stylu życia, prowadzono pomiary ciśnienia krwi);
- d. zorganizowano 2 akcje profilaktyczne dla uczniów szkół ponadpodstawowych, w ramach których były się pogadanki z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej.
- e. zorganizowano 5 punktów informacyjno – edukacyjnych w placówkach szkolnych oraz placówkach wypoczynku, a także w ramach akcji profilaktycznych zorganizowanych (udzielano porad i instruktaży oraz prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych);
- podczas wizytacji w placówkach nauczania prowadzono instruktaże metodyczne i przekazywano materiały informacyjno – edukacyjne;
- f. ze względu na sytuację epidemiologiczną większość działań, w tym związanych ze Światowym Dniem bez Tytoniu i Światowym Dniem Rzucania Palenia, została ograniczona do form medialnych (internet, lokalna prasa, social media - facebook).

b) Profilaktyka zapobieganiem zakażeniom SARS CoV-2 skierowana do ogółu społeczeństwa w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się covid-19;

- zorganizowano przy współpracy z Kuratorium Oświaty 3 narady dla dyrektorów placówek nauczania i wychowania, w ramach których omówiono wytyczne dla placówek mające na celu przede wszystkim zwiększenie bezpieczeństwa, omówiono

rekomendacje dotyczące zasad organizacji zajęć, higieny, czyszczenia i dezynfekcji pomieszczeń oraz powierzchni, organizowania gastronomii czy postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia u pracowników lub uczniów placówki.

- udzielano instruktaży/porad podczas wizytacji w placówkach nauczania i wypoczynku oraz instruktaży telefonicznych przedsiębiorcom (właścicielom domów weselnych, restauracji, klubów i innych zakładów pracy) oraz petentom PSSE;
- przekazano drogą elektroniczną materiały informacyjno – edukacyjne do instytucji między innymi takich jak: placówki nauczania i wychowania, biura podróży, przewoźnicy międzynarodowi, zakłady opieki zdrowotnej, ośrodków pomocy społecznej;
- zorganizowano ekspozycje wizualne;
- większość działań została ograniczona do form medialnych – liczne informacje i komunikaty w lokalnej prasie i radio, na stronie internetowej, na portalach społecznościowych.

c) „Zimowy i letni wypoczynek dzieci i młodzieży”

- a. w ramach wizytacji prowadzono informację nt. higieny osobistej, profilaktyki chorób zakaźnych (grypa, zakażenia meningokokami), profilaktyki związanej z zapobieganiem zakażeniom SARS CoV-2, profilaktyki zatruc pokarmowych, grzybami, profilaktyki uzależnień i promocji zdrowego stylu życia;
- b. zorganizowano 2 akcje profilaktyczne dla uczestników wypoczynku zimowego, w ramach których odbyły się pogadanki, instruktaż i ćwiczenia symulacyjne z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli)
- c. zorganizowano pogadankę dla uczestników wypoczynku letniego dot. profilaktyki związanej z zapobieganiem zakażeniom SARS CoV-2.

d) Profilaktyka zatruc „dopalaczami”, nowymi narkotykami

- zorganizowano 3 akcje profilaktyczne, w ramach których odbyły się pogadanki, przedstawiono prezentacje multimedialne, przeprowadzono wśród uczestników instruktaż i ćwiczenia symulacyjne z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli. Edukacją objęto 584 uczniów.

Akcje zorganizowano przy współpracy z Komendą Miejską Policji;

- zorganizowano punkty informacyjno – edukacyjne, podczas akcji prozdrowotnych oraz wypoczynku zimowego, w ramach których udzielano instruktażu oraz przekazano materiały informacyjno – edukacyjne;

- prowadzono instruktaże metodyczne i przekazywano materiały informacyjno – edukacyjne podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania;
- propagowano 2 kampanie społeczne, mające na celu uświadomienie kobiet w wieku prokreacyjnym i ich bliskich o negatywnych skutkach działania alkoholu, tytoniu i substancji psychoaktywnych (dystrybucja materiałów – ulotki i broszury: „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, „Rodzina a ciąża”).

e) Profilaktyka chorób nowotworowych ze szczególnym z uwzględnieniem profilaktyki raka szyjki macicy i raka piersi; skierowana do kobiet w wieku 50-69 lat w celu propagowania bezpłatnych badań mammograficznych i bezpłatnych badań cytologicznych dla kobiet w wieku 25-59 lat.

- prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych podczas: wizytacji w placówkach nauczania i wychowania, szkoleń, narad oraz podczas akcji promujących zdrowie (bezpośrednią informacją objęto ponad 300 osób);
- udostępniono mieszkańcom miasta ponad 100 szt. materiałów informacyjnych podczas akcji profilaktycznych (ulotki, broszury).

f) Profilaktyka zatruc pokarmowych (w tym grzybami)

- a. prowadzono instruktaż, poradnictwo i dystrybucję materiałów oświatowych w punktach informacyjno-edukacyjnych podczas organizowanych akcji profilaktycznych, podczas wizytacji w placówkach wypoczynku oraz placówek nauczania i wychowania;
- b. przekazano do szkół ponadpodstawowych informacje i regulamin wojewódzkiego konkursu fotograficznego ph. „Grzyby - skarby natury” (zajęcie III miejsca przez uczennicę z I LO w Chełmie);
- c. udzielano porad przez grzyboznawców i klasyfikatorów w punkcie zorganizowanym w PSSE.

g) Profilaktyka grypy

- a. przekazano materiały informacyjno - edukacyjne do placówek nauczania i wychowania oraz placówek wypoczynku zimowego;
- b. prowadzono edukację nt. profilaktyki grypy w środowisku dzieci i młodzieży, kadry pedagogicznej w formie pogadanek, narad, porad i instruktaży
- c. ze względu na sytuację epidemiologiczną większość działań została ograniczona do form medialnych (internet, lokalna prasa, social media - facebook).

h) Profilaktyka wszawicy

- przekazano materiały informacyjno-edukacyjne do placówek organizujących wypoczynek letni i zimowy;
- udzielono instruktaży oraz prowadzono dystrybucję materiałów podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania.

i) Profilaktyka szczepień ochronnych, w tym Europejski Tydzień Szczepień – akcja skierowana do ogółu społeczeństwa w celu propagowania szczepień jako najskuteczniejszej formy zapobiegania chorobom;

- przekazano materiały podczas wizytacji placówek nauczania i wychowania oraz podczas akcji profilaktycznych dot. promocji szczepień;
- przekazano materiały edukacyjne do placówek nauczania i wychowania dot. kampania informacyjne „Zaszczep się wiedzą o szczepieniach”, której celem jest obiektywne, oparte na rzetelnej wiedzy medycznej informowanie o szczepieniach

j) Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach – akcja ogólnopolska skierowana do ogółu społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat zagrożenia dla zdrowia, jakim jest odporność na antybiotyki oraz nieodpowiednie ich stosowanie:

- ze względu na sytuację epidemiologiczną działania ograniczono do form medialnych (zamieszczono informacje na stronie internetowej);

k) Światowy Dzień Zdrowia pod hasłem „Wsparcie pielęgniarek i położnych” – celem jest zwrócenie szczególnej uwagi na najbardziej palące i zaniedbane problemy zdrowotne społeczeństw na świecie.

- ze względu na sytuację epidemiologiczną działania ograniczono do form medialnych (zamieszczono informacje na stronie internetowej);

l) Profilaktyka HCV

W ramach projektu „Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych i ogółu społeczeństwa w zakresie prewencji HCV” zorganizowano 1 szkolenie dla 27 słuchaczy Szkoły Policealnej – Medyczne Studium Zawodowe w Chełmie.

m) Profilaktyka meningokoków – edukacja społeczeństwa w celu zwiększenia świadomości na temat inwazyjnej choroby *meningokokowej* i sposobów ochrony przed nią.

- zorganizowano spotkanie w placówce szkolnej, w ramach której przeprowadzono pogadankę, przedstawiono prezentacje multimedialną, przekazano materiały informacyjno – edukacyjne;
- przekazano materiały podczas wizytacji placówek nauczania i wychowania

Sytuacja epidemiologiczna ograniczyła większość form działań. Podejmowanie działania profilaktyczne to głównie formy medialne (internet, lokalna prasa i radio, social media - facebook). Podczas realizacji powyższych zadań umieszczano informacje na stronie internetowej oraz facebook PSSE w Chełmie oraz prowadzono współpracę z lokalnymi mediami (Bon Ton Radio, Super Tydzień Chełmski, Nowy Tydzień). Efektem współpracy były opublikowane artykuły prasowe i internetowe oraz komunikaty radiowe.

VII. Oddział Laboratoryjny

Głównym zadaniem Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Chełmie jest realizacja zadań z zakresu zdrowia publicznego poprzez wykonywanie badań laboratoryjnych w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobieganie powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Oddział Laboratoryjny PSSE w Chełmie funkcjonuje w zintegrowanym systemie badań laboratoryjnych województwa lubelskiego i wykonuje badania dla powiatu chełmskiego, krasnostawskiego, włodawskiego i łączyńskiego.

Realizuje zadania z zakresu urzędowej kontroli żywności, monitoringu jakości wody, środowiska pracy w tym pomiary czynników fizycznych oraz diagnostyki medycznej.

Diagnostyka medyczna prowadzona przez Pracownię Diagnostyki Schorzeń Bakteryjnych i Kontroli Skuteczności Procesów Sterylizacji jest narzędziem w zapobieganiu szerzenia się chorób zakaźnych.

Laboratorium wyposażone jest w wysokiej klasy sprzęt specjalistyczny umożliwiający stosowanie różnych technik analitycznych: spektrometrii absorpcji atomowej oraz jest przystosowane do wykonywania badań mikrobiologicznych, chemicznych oraz pomiarów czynników fizycznych.

Zintegrowany system badań laboratoryjnych umożliwia elastyczną i szybką reakcję na potrzeby działalności kontrolnej poprzez wdrażanie nowych metod badawczych i nowych parametrów w ramach realizowanych technik.

Organizacja bazy laboratoryjnej jest efektem spełnienia wymagań rozporządzeń UE i rajowych oraz szkoleń, z których wynika konieczność specjalizacji laboratoriów ze względu na zmieniające się parametry badań oraz zmniejszenie nakładów finansowych.

Oddział laboratoryjny PSSE w Chełmie posiada udokumentowany i wdrożony system zarządzania potwierdzony certyfikatem akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji (Nr certyfikatu akredytacji – AB 602).

Wdrożony system zarządzania gwarantuje osiągnięcie i utrzymanie wysokiego poziomu wykonywanych badań poprzez dostarczanie rzetelnych, wiarygodnych i użytecznych wyników.

Tabela 6. Badania wykonane w 2020 r. w Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Chełmie.

Rodzaj badań	Liczba wykonanych oznaczeń 2020	Liczba wykonanych oznaczeń 20219
Mikrobiologiczne żywności	2839	3950
Fizyko-chemiczne i mikrobiologiczne wody przeznaczonej do spożycia, wody z pływalni, kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli	7468	7253
Czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy	142	334
Diagnostyczne badania mikrobiologiczne z zakresu bakteryjnych schorzeń jelitowych	8957	16019
Skuteczności procesów sterylizacji	272	475

INSTYTUTOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Chełmie

Etieta Kuryk